

vi bøjede os, og det kom ind i Grundloven. Men begge Hensynene kom ind, og nu trækker de, som sagt, hver i sin Retning. Man vil kunne sige om Hr. Jensen-Sønderups Forslag, hvortil for øvrigt alle Venstremedlemmer i Kommissionen har sluttet sig — de anerkender altsaa dets Grundlovsmæssighed —, at det tager ikke dette Hensyn, men naar det Jensen-Sønderupske Forslag, der indretter 100 lige store Kredse med hver omtrent 30 000 Indbyggere, ser bort fra Hensynet til Befolkningstætheden, kan man dog sige, at det er, fordi man mener, at Hensynet til Vælgertallet vejer det op. Jeg ved dog godt, hvad Forudsætningen var fra Venstres Side, man vilde ikke tage Hensynet til Befolkningstætheden i første Omgang, men i anden, man vilde ikke tage det ved Fordelingen af Valgkredsene — man indrettede de 100 omtrent lige store Valgkredse —, men derimod vilde man ved Fordeling af Tillægsmandater tage Hensyn til Befolkningstætheden. Jeg skal erkende, at jeg ogsaa har anset det for tvivlsomt grundlovsmæssigt. Der staar nemlig i § 32, at „ved Kredsinddeling skal der foruden til Indbyggertal tages Hensyn til Vælgertal og Befolkningstæthed“. Det staar der, og jeg erkender, at for saa vidt har Ministeren holdt sig nærmere Bogstaven i Grundlovens § 32, end det Jensen-Sønderupske Forslag gør det. Der staar ikke i Grundloven „ved Tillægsmandaternes Fordeling“, men der staar „ved Kredsinddeling“. Det er derfor et tvivlsomt Spørgsmaal, men det er lige saa tvivlsomt, om Ministerens Forslag om det flydende Antal Mandater er grundlovsmæssigt. De bevæger sig begge paa Randen af det grundlovsmæssige. Vil man give Ministeren Ret i hans liberale Fortolkning der, tror jeg ogsaa, man kan sige, at den Jensen-Sønderupske Fortolkning ikke er for liberal, for naar man fordeler Tillægsmandaterne under Hensyn til Befolkningstætheden, er det i Virkeligheden det grundlovsmæssige Formaal, der opnaas, nemlig at de tyndt befolkede Egne faar en noget større lokal Repræsentation end de tæt befolkede.

Da der imidlertid her kan være Tvivl, baade paa det ene og det andet Punkt, slutter jeg deraf, at det af disse Grunde vilde være formaalstjenligt, om vi kom til en ny Formulering af Grundlovens § 32. De Herrer i Regeringspartierne har det jo i deres Haand at begrænse Forhandlingen til denne Grundlovsventils Aabning, ganske paa samme Maade, som det ærede Medlem Hr. J. C. Christensen forlangte det i 1905, da han som Betingelse for at gaa med til en

Grundlovsendring krævede, at man holdt sig til denne ene Paragraf og ikke lod det gaa videre. At det kom til at gaa videre, laa i Venstres hele Maade at optræde paa. Det laa i deres Modstand mod den lige Valgret, i de store politiske Fejl, det begik den Gang, og som det nu jamrer over. Det er Følgerne af dets egne Fejl, det nu begræder. Det var noget andet altsaa, at det førte meget længere, og vi vil naturligvis heller ikke beklage, set fra socialdemokratisk Side, at denne Forhandling om Ændring af Grundlovens § 32 kunde føre videre til andre Grundlovsparagraffer. Men saa længe de Herrer har Magten i begge Ting og i Regeringen, har de ogsaa Magten til at begrænse en Forhandling om en Grundlovsendring til § 32. Og var det saa saa forfærdeligt? Da vi stod overfor Genforeningen, afviste man vort store Grundlovsforslag med den Begrundelse, at Tiden til at overveje en ny Grundlov her i Landet vilde først være inde, naar Sønderjyderne blev repræsenteret paa den danske Rigsdag. Det er de forlængst blevet, den Betingelse er altsaa opfyldt. Nu staar vi overfor et Folketingsvalg, og vi staar overfor Fornyetelsen af det halve Landsting. Det hele, der altsaa vilde ske, hvis vi nu i det Valglovsudvalg, der skal nedsættes, enedes om en Ændring af Grundlovens § 32, vilde i Virkeligheden være, at vi i Stedet for at nøjes med at faa Halvdelen af Landstinget fornyet til Efteraaret fik hele Landstinget fornyet. Det var det hele. Vi skal alligevel have et Folketingsvalg, og vi skal alligevel have Halvdelen af Landstinget fornyet, det hele, der vilde ske, var altsaa, at vi tog hele Landstinget, saaledes som vi maatte gøre det et Par Gange i 1920, og det voldte dog ikke saa store Besværligheder. Hvis man vil gaa ind paa den Tanke, kan jeg tilsige Ministeren og hans Parti paa hele det danske Socialdemokratis Vegne den største Forhandlingsvillighed paa Grundlag af Enkeltmandsvalg. Saa er der nemlig givet et Grundlag. Jeg tror, at hvis man vil kombinere det Jensen-Sønderupske Forslag om de 100 omtrent lige store Kredse med forskellige mindre Ændringer, som skulde til, og saa aabne den Grundlovsventil, kan der tilvejebringes et Forslag, der ikke giver et større Antal Folketingsmedlemmer, end vi nu har eller faar efter Ministerens Forslag — tværtimod tror jeg, vi snarere vilde kunne komme længere ned —, men som i alle Tilfælde giver den fulde Forholdsmæssighed og derved forhindrer alle Manøvrer og alle Alliancer. Saa er der et Grundlag, der kan forhandles paa, og vi er fra vor